

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Parmu looduskaitseala
19.08.2025 / Täiendatud 05.09.2025
Kerttu Elm

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	Parmu looduskaitseala
KKR kood	KLO1000413
Asukoht (maakonnad)	Võru maakond
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	2006
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	0
loodusreservaatide kogupindala	0
sihtkaitsevööndite arv	4
sihtkaitsevööndite kogupindala	922,2
piiranguvööndite arv	1
piiranguvööndite kogupindala	67,9
IUCN kategooria(d)	IV, VI
Natura 2000 võrgustiku alad	Misso linnuala, Parmu loodusala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	990,1
Maismaa pindala (ha)	989,9
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	16,37
Kaitsekorralduskava nimi	Parmu looduskaitseala (Parmu loodusala ja Misso linnuala osa) kaitsekorralduskava 2016-2025
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	10 aastat
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Kerttu Elm
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa). Kui hindamistabelit on värskemate andmete põhjal täiendatud, lisada ka uuendamise kuupäev ja vastava küsimuse number.	19.08.2025 / Täiendatud 05.09.2025
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	Parmu looduskaitseala (Parmu loodusala ja Misso linnuala osa) kaitsekorralduskava 2016-2025, Kaitstavate soode tegevuskava, Must-toonekurg, Must-toonekurg, Väike-konnakotka (Aquila pomarina) kaitse tegevuskava
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	KKK	Parmu looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olid tollal must-toonekurg, väike-konnakotkas, laanerähn, valgeselg-kirjurähn. Lisaks olid andmed olemas ka metsise ja mustlaik-apollo kohta, kes on kaitse-eesmärgiks uue eeskirja alusel.
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	KKK	Kaitse-eesmärgiks olid 9010*, 9080, 91D0*, 6450. Seisundid määrati ka elupaikadele 7110 ja 6270, mis on praegu eesmärgiks.
planeerimine	seisund	Milline on liikide seisundi andmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Väga hea - ≥90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	Liigivaatlused/välitööd, seired kava koostamisel.
planeerimine	seisund	Milline on elupaikade seisundiandmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Väga hea - ≥90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	Metsaelupaikade inventuur kava koostamisel 2012. aastal.
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Olulised andmelüngad puuduvad/ei ole asjakohane	KKK	Lähteolukorra hindamiseks olid vajalikud andmed olemas.
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Ala survetegureid ei ole kindlaks määratud	KKK, hinnang	Kavas on määratud võimalikud ohutegurid, mis otseselt ei survesta väärtusi.
planeerimine	survetegurid	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid survetegureid?	Kaitseala piiridest väljastpoolt tulenevaid survetegureid ei ole arvestatud või puudub vastav informatsioon	KKK	KKK-s ei osatud seda veel ette näha, kuid eeskirja ja piiri muudeti, kuna riigipiir vajas väljaehitamist.
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud kõikidele kaitseväärtustele	KKK	Kõigile peamistele kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid.
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati kõigi elupaikade/liikide soovivat seisundit. Sihtväärtused on nii kvantifitseeritud kui ajaliselt piiritletud.	KKK	Must-toonekure kaks pesitsusterritooriumi, mis asuvad Parmu LKA-I on asustatud, mõlemal vähemalt üks paar ning kaitsealal pesitseb vähemalt üks paar must-toonekurgi. Parmu looduskaitseala on asustatud vähemalt ühe väike-konnakotka paari poolt. Parmu looduskaitsealal mängib vähemalt kolm metsiselukku. Parmu looduskaitsealal on säilinud vähemalt 251,9 ha ulatuses vanu loodusmetsi (9010*), mis hinnanguliselt on laanerähnile kõige enam sobivamateks elupaikadeks. Parmu looduskaitsealal on säilinud vähemalt 251,9 ha ulatuses vanu loodusmetsi (9010*) ja 62,2 ha ulatuses soostuvaid ja soo-lehtmetsi (9080), mis hinnanguliselt on valgeselg-kirjurähnile kõige enam sobivamateks elupaikadeks. Mustlaik-apollele sobilik elupaik (liigirikkad niidud lubjaveesel mullal (6270*)) on säilinud esindatud 5,5 ha pindalal ning liigi asurkond (ligikaudu 5-10 isendit) on püsunud stabiilne. Elupaiga 9010* pindala (251,9 ha) ning esinduslikkuse taseme säilimine või suurenemine. Elupaigatüübi 9080 pindala (62,2 ha) ning esinduslikkuse taseme säilimine või suurenemine. Elupaigatüübi 91D0* pindala (34,7 ha) ning esinduslikkuse taseme säilimine või suurenemine. Elupaigatüübi 7110* pindala (10,9 ha) ning esinduslikkuse taseme A säilimine. elupaigatüüp on alal esindatud ja see vastab vähemalt esinduslikkuse tasemele C. Elupaigatüüp 6450 on alal esindatud ja see vastab vähemalt esinduslikkuse tasemele C. Elupaigatüüp 6270* on esindatud 5,89 ha pindalal ja see vastab vähemalt esinduslikkuse tasemele C.
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	KKK	

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?	Jah	KKK	Peale kaitse-eeskirja uuendamist ei ole laminiidud enam kaitse-eesmärgiks ja ei jää ka kaitseala piiridesse.
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	KKK	Poollooduslike koosluste hooldamine 5,9 ha. Alale piiri ja liikumispiirangu tähistega paigaldamine. Infotahvlite paigaldamine.
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele. Kõik meetmed on SMART.	KKK	Poollooduslike koosluste hooldamine. Liikide seire ja elupaikade inventuur.
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Ei ole asjakohane (teadaolevalt puudub vajadus tegevusteks väljaspool piire)	KKK	
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegurid?	Survetegurid ja meetmed ei ole selgelt seatud./Meetmed ei ole seatud peamiste surveteguritega	KKK	Survetegurid otseselt puuduvad. Negatiivsed mõjutegurid on hinnatud väheoluliseks, kuna ala asub inimasustusest eemal ja seda külastatakse juhuslikult.
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Ei, kaitsekorraldusperioodil ei ole selgunud olulisi puudujääke teadmistes	Kirke	Kaitsekorraldusperioodil ei ole selgunud puudujääke.
rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Seire võimaldab hinnata poolte või enama (50%-<100%) tegevuste tulemuslikkust/kaitse-eesmärkide saavutatust	EELIS	I kategooria lindude seire toimub igal aastal.
rakendamine	sisendid	Kui teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud ei anna piisavat teavet, siis mida tuleb teha, et puudujääke lahendada?	Teostada inventuurid, mis kavaga on ette nähtud.	KKK	
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?	Seiretulemusi on suures osas kasutatud ala kaitse korralduse/meetmete kohandamiseks	KE	Uue kaitse-eeskirja tegemisel arvestati uusimaid liigiinventuuride andmeid.
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah - huvirühmi kaasati	KKK	Kava koostamisel viidi läbi 3 koosolekut, kaitse-eeskirja menetlemisel viidi läbi avalikustamine.
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Jah - huvirühmi kaasati	KKK, Kirke	Peamine huvirühm on RMK ja Kaitseministeerium seoses piiriga.
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Ei - konflikte ei tekkinud	KE	Eeskirja menetlemisel saadeti ettepanekuid, kuid konflikte need ei tekitanud.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud poollooduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	Taastamistööd ei ole planeeritud.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (sooelupaigad, jõed, järved) seotud taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	Taastamistööd ei ole planeeritud.
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistööde ellu viimise seis?	Üle poole (50-90%) hooldusest vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud.	EELIS, MaRu	Peale kaitse-eeskirja muutmist ei ole enam huvi PLK hooldamiseks, kuna neid alasid jääb vähe kaitsealale. Samas on kaardiilt näha, et piiri ääres on rohumaad hooldatud.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	Liigikaitsetööd ei ole määratud.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	Ei ole määratud.
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtajaks rakendamata ja miks?	Inventuurid, infotahvli paigaldamine.	Hinnang, Kirke, EELIS	Ala on vähekülastatav ja infotahvel ei ole otseselt prioriteetne. Inventuurid on teostamata rahapuudusel ja inventeerijate huvi puudumisel.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	EELIS	Liikide inventuurid on teostatud, metsaelupaikade kordusinventuur ei ole.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Kõik või enamik (≥90%) planeeritud meetmetest on ellu viidud. Kõik meetme aspektid on täidetud ja rakendatud.	Riigi Teataja	Uus kaitse-eeskiri on kinnitatud.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?	Ükski planeeritud meetmetest ei ole rakendatud	Kirke	Infotahvel ning -voldik on tegemata. Tegemist on vähe külastatava alaga ning need ei ole prioriteetsed.
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärke toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	Ei	Kirke	
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Üle poole (50-90%) (indikaator)liikide seisund on stabiilne või paranenud.	EELIS	
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste väärtuste seisund on halvenenud?	Must-toonekure ja kalakotka pesad on olnud asustamata.	EELIS	
väljundid	tulemused	Kui alla 90% liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja liikide seisundi halvenemise põhjused ja/või, millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	Sarnaste elupaigavajadustega ja konkureerivate liikide elupaikade kattumine. Inimesepoolne sekkumine ei ole vajalik.	Hinnang	
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Üle poole (50-90%) kaitseväärtuste seisund on paranenud või jäänud samaks.	Hinnang	Inventuuri ei ole toimunud, aga metsad asuvad sihtkaitsevööndis, kus neid keegi ei puutu.
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?	Lamminiite pole enam SDF-is, kuna riigipiiri ehitamisega pidi need alast välja arvama.	Hinnang	Lamminiidud ei ole enam kaitse-eesmärgiks.
väljundid	tulemused	Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	Kuna metsaalad on juba sihtkaitsevööndis ja eemal inimasustusest, siis aja jooksul paraneb nende seisund ilma suunatud tegevusteta. Niidualadel tuleb jätkata niitmist.	Hinnang	
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on oluliste muutusteta	ELME	Hindamisel on lähtunud suunised vastamiseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Parmu LKA hindepunktid nelja ökosüsteemi teenuse (mulla org C, elupaigahüve, tolmeldamine, vee reguleerimisvõime) kaardi alusel on 7,39 (keskmine).
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Ökoloogiline sidusus on stabiilne	ELME	Hindamisel on lähtunud suunised vastamiseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Parmu LKA sidususe hindepunktid ELME kaardikihtide alusel on 73,5 (keskmine). Ala koosneb neljast lahustükist, mida ümbritsevad majandatud metsad ning haritavad maad.
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Jah, on tuvastatud kaitsekorra rikkumisi	OKAS	Rikkumised on toimunud mitu aastat tagasi.
väljundid	tulemused	Kas tuvastatud ala kaitsekorra rikkumistel võib olla (oluline) mõju ala kaitseväärtustele?	Ei, rikkumistel ja/või selle tagajärgedel ei ole teadaolevaid (olulisi) mõjusid kaitseväärtustele	Hinnang	Rikkumine toimus 2016. aastal, tänaseks on asi lahendatud.
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Jah	Hinnang	2019. aastal kinnitati uus kaitsekord, mis võttis arvesse väärtuste olemasolu.
väljundid	tulemused	Kas määruses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Jah	KE, hinnang	Uue kaitse-eeskirja menetluses vaadati kaitsekord korralikult üle ja tehti vajalikud muudatused.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
muu	muu	Muud tähelepanekud ja kommentaarid, mida soovite lisada	Ei kohaldu		

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	%
Üldskoor:	86	66	76,7%
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	15	15	100,0%
Survetegurid (planeerimine)	6	0	0,0%
Eesmärgid (planeerimine)	9	9	100,0%
Meetmed (planeerimine)	6	3	50,0%
Sisendid (rakendamine)	9	7	77,8%
Protsess (rakendamine)	6	6	100,0%
Meetmed (väljundid)	12	7	58,3%
Tulemused (väljundid)	20	16	80,0%

Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	36	27	75,0%
Rakendamine	15	13	86,7%
Väljundid	32	23	71,9%

Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määruks/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatud: - looduskaitsealadest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-õ aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-õ aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otsest kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitse eesmärgid.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaaralad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdro-morfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate = U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown=XX